

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

De impact van de gewijzigde Wet Patiëntenrechten op beslissingen door en voor de patiënt

Christophe Lemmens

Gastprofessor UAntwerpen - AHLEC

Advocaat-partner Dewallens & partners

christophe.lemmens@uantwerpen.be

Inhoud

- Inleiding
- Uitoefening patiëntenrechten
- Wilsbekwame patiënt
- Wilsonbekwame patiënt
- Besluit

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Inleiding

Korte historie

- **Wet Patiëntenrechten 22 augustus 2002 (WPR)**

- Ook in 2002: Euthanasiewet en Wet Palliatieve Zorg
- Rode draad: recht op zelfbepaling patiënt

- **Nadien punctuele wijzigingen**

- Bv. wijziging vertegenwoordigingsregeling art. 14 WPR en afschaffing art. 13 WPR (i.g.v. Wet van 17 maart 2013 m.b.t. hervorming regelingen onbekwaamheid)
- Bv. infoplicht over verzekeringsdekking en vergunnings- of registratiestatus (oude artt. 8/1 en 8/2 WPR, i.g.v. Richtlijn 2011/24/EU m.b.t. patiëntenrechten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg (zie nu art. 6, §§ 2 en 3))

Overzicht (tot vóór hervorming 2024)

- “Recht op multidisciplinair overleg (art. 4)”
- Recht op kwaliteitsvolle dienstverstrekking (art. 5)
- Recht op vrije keuze beroepsbeoefenaar (art. 6)
- Recht op informatie gezondheidstoestand (art. 7)
- Recht op geïnformeerde toestemming (art. 8)
- Recht op informatie m.b.t. verzekeringsdekking/bescherming beroepsaansprakelijkheid (art. 8/1)
- Recht op informatie m.b.t. vergunnings- of registratiestatus (art. 8/2)
- Rechten i.v.m. patiëntendossier (art. 9)
- Recht op bescherming persoonlijke levenssfeer en intimiteit (art. 10)
- Klachtrecht (art. 11)
- Recht op adequate pijnbestrijding (art. 11*bis*)
- “Recht op vertegenwoordiging (artt. 12-15)”

Hervorming WPR 2024 – achtergrond

- **WPR in 2002 vernieuwend, maar op 20 jaar tijd veel veranderd in samenleving en zorg**
 - Geïntegreerde zorg, digitalisering, zorg rond levensdoelen patiënt, enz.
- **Drie assen volgens MvT**
 - Patiëntenrechten in belang patiënt: patiëntgerichte benadering; elke patiënt eigen levensverhaal en persoonlijke ervaringen bepalen voor hoe men zorg wil ervaren (bv. vroegtijdige zorgplanning en opnemen voorkeuren en levensdoelen patiënt)
 - Patiëntenrechten samen met patiënt: moderniseren vertrouwenspersoon en vertegenwoordiger en rol naasten patiënt; bv. ook regelen toegang patiëntendossier overleden minderjarige door nabestaanden
 - Patiëntenrechten door patiënt: patiënt beter in staat om regie in handen te nemen; informatie is cruciaal, vandaar modernisering en explicitering rechten op informatie en *informed consent*

Hervorming WPR 2024 – traject

- **Federaal regeerakkoord 30 september 2020**

“In samenspraak met de patiëntenorganisaties evalueren en optimaliseren we de wet op de patiëntrechten en de toepassing hiervan. Het klachtrecht en de toegang tot het patiëntendossier verdienen hierbij bijzondere aandacht. De wet op de kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg wordt uitgevoerd”

- **Diverse wetsvoorstellen**

- **Resolutie 15 december 2022 vroeg grondige modernisering (DOC Kamer 55 2969/005)**

- **Aanwijzing experts door minister (Tom Goffin en Jacqueline Herremans)**

- **Ontwerptekst wetswijziging openbaar gemaakt door minister in maart 2023**

- **Publieke consultatie tot 18 april 2023 (Europese dag rechten patiënt)**

Hervorming WPR 2024 – traject (vervolg)

- **Veel reacties op gekomen, o.a.**
 - Advies Nationale Raad Orde artsen 25 maart 2023
 - Advies Federale Commissie “Rechten van de patiënt” 14 april 2023
 - Voorstellen AHLEC (*T.Gez.* 2024/1, 8-26)
- **Wetsontwerp 16 november 2023 (DOC Kamer 55 3676/001)**
 - Advies RvS 30 augustus 2023
 - Advies Gegevensbeschermingsautoriteit 20 oktober 2023
 - Wet 6 februari 2024, *BS* 23 februari 2024
- **Geen bijzondere bepaling m.b.t. inwerkingtreding**
 - Inwerkingtreding 10 dagen na publicatie in Staatsblad (= 4 maart 2024)
 - Gezondheidszorg/rechtsuitoefeningen vanaf inwerkingtredingsdatum

Overzicht (na hervorming 2024)

- “Recht op samenwerking en respect (art. 4)”
- “Recht op multidisciplinair overleg en overleg met naasten (art. 4/1)”
- Recht op kwaliteitsvolle dienstverstrekking (art. 5)
- Recht op vrije keuze beroepsbeoefenaar (art. 6)
- Recht op informatie (art. 7)
- Recht op geïnformeerde toestemming (art. 8)
- Recht op geïnformeerde weigering (art. 8/1)
- Recht op voorafgaande zorgplanning en wilsverklaringen (art. 8/2)
- Recht op behandeling in een spoedgeval (art. 8/3)
- Rechten i.v.m. patiëntendossier (art. 9)
- Recht op elektronische ontsluiting van gezondheidsgegevens (art. 9/1)
- Recht op privacy en intimiteit (art. 10)
- Klachtrecht (art. 11)
- Recht op bijstand vertrouwenspersoon (art. 11/1)
- Recht op adequate pijnbestrijding (art 11*bis*)
- “Recht op vertegenwoordiging (art. 12-15)”

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Uitoefening patiëntenrechten

Wie beslist?

- **Patiënt is wilsbekwaam**

- Oefent rechten zelf uit
- Eventueel bijstand vertrouwenspersoon (art. 11/1) + naasten aanwijzen voor overleg (art. 4/1, lid 2)

- **Patiënt is wilsonbekwaam**

- Uitoefening door vertegenwoordiger (artt. 12-15)
- Toch nog plicht om patiënt te betrekken bij uitoefening i.f.v. begripsvermogen + patiënt kan vooraf naasten aanwijzen om vertegenwoordiger bij te staan (zie art. 14, §§ 1 en 1/1)

- **Wils(on)bekwaamheid bepaalt wie rechten uitoefent: patiënt of vertegenwoordiger**

Wilsbekwaamheid – begrip

- Mogelijkheid om draagwijdte en gevolgen van beslissing te overzien
- Moeilijk thema: verschillende standaarden, definities, criteria, testen, enz.
- Hervorming 2024: geen toevoegingen m.b.t. begrip wilsbekwaamheid, beoordeling, beoordelaar, enz.
 - Wel vermoeden van wilsbekwaamheid volgens MvT
 - GwH 153/2015: *“mede gelet op de voldoende duidelijke betekenis van het desbetreffende begrip en op het feit dat bij de beoordeling daarvan rekening dient te worden gehouden met het geheel van de omstandigheden die de situatie van de minderjarige bepalen, niet zonder redelijke verantwoording dat de wetgever geen nadere criteria heeft bepaald op grond waarvan de oordeelsbekwaamheid van de minderjarige dient te worden vastgesteld”*

Wilsbekwaamheid – beoordeling

- **Wie beoordeelt?**
 - In de regel arts, want medische diagnose
 - Desgevallend multidisciplinair overleg (art. 4/1, lid 1)
 - Zie ook: art. 8, lid 1 Kwaliteitswet: enkel gezondheidszorg bij aantoonbare bekwaamheid en ervaring
- **Criteria die vaak terug komen**
 - Begripsvermogen
 - Redeneervermogen
 - Vrijheid van de wil
 - Maken en uitdrukken van een keuze
- **Nadruk op besluitvormingsproces en niet op resultaat/beslissing**
- **Vermoeden van wilsbekwaamheid**
 - Enkel twijfelen indien aanwijzingen van tegendeel
 - Vaak twijfel bij weigering van voorgestelde behandeling
- **Taakspecifiek karakter**

Vertrouwenspersoon vs. vertegenwoordiger

- **Verschillende figuren**
 - Maar kan *de facto* zelfde persoon zijn (bv. echtgenoot)
- **Veel verwarring in de praktijk**
 - Vertrouwenspersoon komt voor in verschillende wetteksten (WPR, Euthanasiewet en regeling bewind)
- **Vertrouwenspersoon**
 - Art. 2, 7°: *“een persoon die een patiënt bijstaat bij de uitoefening van zijn rechten als patiënt”*
 - Patiënt is wilsbekwaam (uitgez. art. 8/2, §3: vertrouwenspersoon kan GZB op hoogte brengen van wilsverklaring)
 - Ondersteuning, geen beslissingsbevoegdheid
- **Vertegenwoordiger**
 - Art. 2, 8°: *“een persoon die de rechten van de patiënt uitoefent indien de patiënt niet in staat is om zelf zijn rechten als patiënt uit te oefenen”*
 - Patiënt is wilsonbekwaam
 - Uitoefening rechten, beslissingsbevoegdheid

Vertrouwenspersoon (art. 11/1)

- **Recht op bijstand vertrouwenspersoon/vertrouwenspersonen bij uitoefening van (alle) patiëntenrechten**
 - Zie ook: art. 10, §2: vertrouwenspersoon kan aanwezig zijn, op vraag patiënt bij zorg, onderzoeken en behandelingen (MvT: tenzij gegronde reden, bv. hygiëne)
- **Formele of informele aanwijzing (evt. elektronisch in toekomst)**
- **Patiënt bepaalt draagwijdte bevoegdheden vertrouwenspersoon**
 - Ook uitoefening informatierecht en rechten m.b.t. patiëntendossier uitoefenen “*via*” vertrouwenspersoon
- **Aangewezen dat GZB patiënt geregeld bevraagt over aanwijzing vertrouwenspersoon en evt. bevestiging vraagt**
- **Identiteit en rol vertrouwenspersoon in patiëntendossier o.b.v. art. 33 Kwaliteitswet**

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Wilsbekwame patiënt

Recht op informatie m.b.t. gezondheidstoestand

- Behoud van recht patiënt op alle informatie die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan (art. 7, §1)
- **Aangepaste modaliteiten (art. 7, §2)**
 - Voorheen duidelijke taal, patiënt kan schriftelijke bevestiging vragen
 - Nu: *“De gezondheidszorgbeoefenaar stelt zich tijdens overleg op de hoogte van de situatie en voorkeuren van actuele en toekomstige zorg van de patiënt. Hij verstrekt de in § 1 bedoelde informatie op een kwaliteitsvolle wijze en op maat van de patiënt. De gezondheidszorgbeoefenaar voorziet hiervoor voldoende tijd en nodigt de patiënt uit om vragen te stellen. Hij verstrekt op verzoek of wanneer hij dit voor de patiënt pertinent acht, bijkomend schriftelijk, hetzij op papier, hetzij elektronisch de in de § 1 bedoelde informatie”*
 - Om belang info en actieve rol patiënt te benadrukken; holistische benadering van patiënt; niet alleen medische aspecten situatie, maar alle relevante aspecten voor beslissingsproces, afstemming op gezondheidsgeletterdheid patiënt
 - Schriftelijk indien pertinent volgens GZB (bv. nerveuze patiënt of complexe tussenkomst); ook brochures en websites; geluidsopname door patiënt met medeweten GZB volgens MvT
 - Initieel voorstel van plicht GZB tot geven van schriftelijke info bij “complexe informatie en indien pertinent” weggelaten
 - Mondelinge infoverstrekking blijft regel!
 - Tolk? Niets in wet/MvT hervorming WPR

Recht op informatie m.b.t. gezondheidstoestand – uitzonderingen

- **Geen wijzigingen recht op niet-weten (art. 7, §3)**
 - Uitdrukkelijk verzoek patiënt – uitoefening recht op zelfbepaling
 - Geen info geven, tenzij niet meedelen leidt tot klaarblijkelijk ernstig nadeel voor gezondheid patiënt en/of derden
 - Melding in patiëntendossier en raadpleging vooraf van andere beroepsbeoefenaar en evt. vertrouwenspersoon
- **Wel wijzigingen therapeutische exceptie (art. 7, §4)**
 - Bij hervorming WPR 2024: discussie, maar behoud o.w.v. meer voordelen dan nadelen
 - Nog steeds enkel voor info over gezondheidstoestand, niet voor toestemmingsinfo
 - Meedelen info leidt tot klaarblijkelijk ernstig nadeel voor gezondheid patiënt
 - Voorbeeld in MvT: vaststelling ziekte van Parkinson bij persoon met zware depressie met recente zelfmoordpoging
 - Nagaan of info gradueel meegedeeld kan worden
 - Uitzonderlijk kan GZB alle info onthouden aan patiënt, mits (enkel dan) raadpleging vooraf van andere GZB
 - Schriftelijke motivering in patiëntendossier en inlichting evt. vertrouwenspersoon
 - Op geregelde tijdstippen nagaan of klaarblijkelijk ernstig nadeel nog bestaat en alsnog info meedelen

Informed consent – principes (art. 8)

- **Herschikking art. 8 WPR in 4 afzonderlijke artikels voor leesbaarheid**
- **Behoud van**
 - Regel van geïnformeerde, voorafgaandelijke en vrije toestemming in iedere tussenkomst van GZB
 - Regel van voorafgaandelijke en tijdige informatie overeenkomstig art. 7, §§2 en 3 (niet §4)
 - Uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming
- **Toevoeging: patiënt en GZB streven ernaar om samen tot een besluit te komen (gezamenlijke besluitvorming)**
- **Schriftelijke (papier of elektronisch) toestemming en toevoeging patiëntendossier op verzoek van patiënt of GZB**
 - Regel dat ook instemming patiënt of GZB vereist is, wordt niet hernomen
 - Sterk aangewezen bij complexere tussenkomst, zoals chirurgie (MvT)

Informed consent – informatie (art. 8, §2, lid 2 en 3)

- **Minstens**

- Doel, aard, graad van urgentie, duur en frequentie
- Verwachte ontwikkelingen en nazorg (*cfr.* art. 7 WPR en evolutie gezondheidstoestand)
- Voor de patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's
- Mogelijke alternatieven, al dan niet uitgevoerd door andere GZB
- Andere voor de patiënt relevante verduidelijkingen, evt. incl. wettelijke bepalingen die met betrekking tot een tussenkomst dienen te worden nageleefd

- **Financiële gevolgen van tussenkomst, onverminderd artikel 73, § 1 ZIV-Wet**

- Mvt: moet steeds en volledig zijn (incl. supplementen en niet-vergoede verstrekkingen)

Weigering/intrekking van toestemming (art. 8/1)

- Nieuw afzonderlijk artikel 8/1
- Behoud van recht op weigering en intrekking van toestemming (voorheen: art. 8, §4 WPR)
- Schriftelijke (papier of elektronisch) weigering/intrekking en toevoeging patiëntendossier op verzoek van patiënt of GZB
- Behoud van regel van informatie GZB over weigering/intrekking (voorheen: art. 8, §2) + toevoeging: overleg met patiënt over mogelijke alternatieve tussenkomsten die patiënt wel wil aanvaarden, al dan niet uitgevoerd door de GZB zelf of een andere GZB
 - Sluit aan bij vrije keuze en doorverwijzingsplicht art. 9 Kwaliteitswet
- Behoud van regel dat recht op kwaliteitsvolle dienstverstrekking blijft bestaan

Spoedgeval (art. 8/3)

- Voorheen art. 8, §5 WPR: “(...) *geen duidelijkheid aanwezig is omtrent de al dan niet voorafgaande wilsuitdrukking van de patiënt of zijn vertegenwoordiger (...)*”
- Wijziging in nieuw art. 8/3: “*Wanneer in een spoedgeval geen duidelijkheid aanwezig is omtrent de werkelijke wil van de patiënt of geen vertegenwoordiger aanwezig is overeenkomstig hoofdstuk IV, gebeurt iedere noodzakelijke tussenkomst van de gezondheidszorgbeoefenaar onmiddellijk in het belang van de gezondheid van de patiënt. De gezondheidszorgbeoefenaar maakt hiervan melding in het in artikel 9 bedoelde patiëntendossier en handelt zodra dit mogelijk is overeenkomstig de artikelen 8, 8/1 en 8/2*”
- Juridische draagwijdte blijft dezelfde
- Als er wel vertegenwoordiger aanwezig is, dan evt. escapeclausule toepassen

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Wilsonbekwame patiënt

Minderjarigen

- Initieel in art. 12, §1 WPR enkel melding van ouders of voogd
- **Hervorming WPR 2024**
 - Personen die conform Boek I titel IX van het oude BW het gezag over de minderjarige uitoefenen of voogd
 - Bedoeling: inclusie pleegouders
 - Pleegouders o.b.v. art. 387*quinquies* oud BW bevoegd voor dagdagelijkse beslissingen + belangrijke beslissingen m.b.t. gezondheid bij dringende noodzakelijkheid (met onverwijlde kennisgevingsplicht aan ouders dan)
 - Ouders blijven m.a.w. bevoegd voor niet-dringende belangrijke beslissingen m.b.t. gezondheid
 - Is enige wijziging hervorming WPR 2024
 - Wel diverse amendementen ingediend om bijzondere regeling uit te werken voor minderjarigen en patiëntenrechten (nieuw hoofdstuk in WPR over rechten zieke kind, bv. recht op onderwijs, recht op begeleiding ouders, enz.), maar minister verwees naar studie voor aspecten onder federale bevoegdheid en andere aspecten behoren niet tot federale bevoegdheid
- **Art. 12, §2 WPR blijft ongewijzigd**
 - Betrokkenheid minderjarige i.f.v. leeftijd en maturiteit
 - Wilsbekwame minderjarige oefent rechten zelf uit (zonder ouders, tenzij vertrouwenspersoon)

Meerderjarige wilsonbekwamen: wie is de vertegenwoordiger?

- **Nog steeds antwoord in art. 14 WPR**
- **Met behoud van cascaderегeling**
 - 1° Wilsbekwame patiënt
 - 2° door patiënt gemachtigde vertegenwoordiger
 - 3° bewindvoerder over de persoon
 - 4° samenwonende echtgeno(o)t(e), wettelijk of feitelijk samenwonende partner
 - 5° meerderjarig kind
 - 6° ouder
 - 7° meerderjarige broer of zus
 - 8° betrokken beroepsbeoefenaar

Eerste in rang: persoonlijk gemachtigde (art. 14, §1/1)

- **Voorwaarden aanwijzing vertegenwoordiger**
 - Meerderjarig zijn
 - Bijzonder schriftelijk mandaat (bv. model FOD Volksgezondheid)
 - Gedagtekend en ondertekend door patiënt en vertegenwoordiger
 - Evt. in zorgvolmacht
 - Evt. elektronisch in toekomst
- **Aanwijzing meerdere personen kan**
 - Patiënt moet dan wel volgorde bepalen (niet meerdere personen tegelijk dus)
- **Patiënt kan ook naasten aanduiden die vertegenwoordiger bijstaan bij uitoefening patiëntenrechten**
 - Geïnspireerd op regeling bewind, bijstand vertrouwenspersoon
 - Enkel voor bijstand van persoonlijk gemachtigde vertegenwoordiger?

Andere vertegenwoordigers

- **Bewindvoerder oefent patiëntenrechten enkel uit indien**
 - 1° Patiënt = wilsonbekwaam
 - 2° Er is geen persoonlijk gemachtigde
 - 3° Bewindvoerder bevoegd over persoon
 - 4° Bewindvoerder aangewezen als vertegenwoordiger WPR door vrederechter (die hierover in elk geval uitspraak moet doen)
 - Geen verplichte uitspraak vrederechter meer over bekwaamheid om patiëntenrechten uit te oefenen + ook geen machtiging vooraf meer voor uitoefening patiëntenrechten
 - Voorwaarden niet vervuld, dan gewoon cascadereregeling volgen
- **Behoud regeling conflict tussen twee of meer personen in dezelfde rang (bv. meerdere kinderen)**
 - Geen oplossing voor verschil in zienswijze conflict rechtsleer: m.b.t. persoon vertegenwoordiger of te nemen beslissing?

Kritiek op cascadereregeling

- **Lijst stemt niet altijd overeen met de werkelijkheid**
 - Bv. familiale verhoudingen kunnen anders zijn
 - Bv. velen worden niet vermeld (bv. kleinkind, vriend, neef, enz.)
- **Redelijke onderzoeksplicht**
 - Zoektocht naar juiste vertegenwoordiger
 - Bv. “*titel*” vragen aan zorgvolmachthouder/bewindvoerder
 - Bijzondere aandacht bij discussies
 - Evt. nota's in patiëntendossier of toevoeging documenten
- **Gemiste kans...**

Voorstel vernieuwde cascaderегeling

- 1° door patiënt gemachtigde vertegenwoordiger
- 2° bewindvoerder over de persoon
- 3° samenwonende echtgeno(o)t(e), wettelijk of feitelijk samenwonende partner
- 4° meerderjarig kind
- 5° ouder
- 6° meerderjarige broer of zus
- 7° persoon met bijzonder affectieve band patiënt
- 8° betrokken beroepsbeoefenaar

+ richtinggevend karakter lijst + keuzerecht arts (zie ook bv. resolutie 2022)

Echter: hervorming WPR 2024: voorstel afgewezen en inzetten op machtiging o.w.v. rechtszekerheid

Hoe moet de vertegenwoordiger beslissen?

▪ Beslissingsstandaarden vertegenwoordiger – ook hier cascaderегeling

- 1) Uitdrukkelijke of vermoedelijke wil patiënt
 - Schriftelijke/mondelinge wilsverklaringen en algemene waarden en overtuigingen (bv. religie, karakter en manier hoe in het verleden beslissingen werden genomen)
- 2) Subjectief medisch belang
 - Voordelen vs. nadelen, bv. pijn en lijden, risico's en nevenwerkingen ingreep en aard en draagwijdte ingreep
- Enigszins verwarrend in art. 14, §1, lid 2 WPR: *“vertegenwoordiger oefent de rechten van de patiënt uit in het belang van de patiënt en overeenkomstig de door de patiënt geuite waarden, voorkeuren van actuele en toekomstige zorg en levensdoelen”*

▪ Bijstand vertegenwoordiger

- Door wilsonbekwame patiënt i.f.v. begripsvermogen (art. 14, §1, lid 2)
 - MvT: vertegenwoordiger kan geen toestemming geven bij zeer weigerachtige patiënt
- Door naasten aangewezen door patiënt (art. 14, §1/1, lid 1)

Conflictregelingen

- **GZB kan inzage/afschrift patiëntendossier geheel of gedeeltelijk weigeren ter bescherming privacy (art. 15, §§ 1 en 3 WPR)**
 - Bv. kindermishandeling
 - Inzage/afschrift verloopt onrechtstreeks dan via aangewezen GZB + motivering in patiëntendossier
 - Toevoeging n.a.v. inzage/afschrift patiëntendossier overleden minderjarige patiënt
- **GZB wijkt af van “*gevaarlijke*” beslissing vertegenwoordiger (art. 15, §§ 2 en 3 WPR)**
 - Bv. ouders (getuigen van Jehova) die bloedtransfusie weigeren voor hun kind
 - Bedreiging leven of ernstige aantasting gezondheid patiënt
 - Multidisciplinair overleg + motivering in patiëntendossier
 - Uitzondering
 - Nu: slechts afwijken van beslissing vertegenwoordiger “*voor zover die persoon de uitdrukkelijke wil van de patiënt niet kan bewijzen*”
 - Voorheen statuut vertegenwoordiger van belang, enkel door patiënt benoemde vertegenwoordiger kon wil patiënt bewijzen

Meer aandacht voor voorafgaande zorgplanning

▪ Toevoeging definities

- Art. 2, 5°: *“vroegtijdige zorgplanning: het continu denk- en communicatieproces tussen de patiënt, de gezondheidszorgbeoefenaar(s) en op verzoek van de patiënt de naasten met als doel de waarden, levensdoelen en voorkeuren van actuele en toekomstige zorg te bespreken”*
 - Waarden, levensdoelen en voorkeuren komen ook terug in art. 9, §1, lid 2 en art. 14, §1, lid 3
- Art. 2, 6°: *“het schriftelijk, hetzij op papier, hetzij elektronisch vastleggen van de wil van de patiënt voor het geval de patiënt niet meer zelf kan beslissen”*

▪ Onderscheid tussen zorgplanning als proces en schriftelijk vastleggen van wensen (MvT)

- Evt. zorgplanning zonder wilsverklaring
 - Maar schriftelijke rapportering is belangrijk
 - In elk geval aantekeningen in patiëntendossier
- Evt. wilsverklaring zonder zorgplanning
 - Maar proces is ook belangrijk
- Tussenkomsst arts niet verplicht
- Evt. betrokkenheid naasten

Meer aandacht voor voorafgaande zorgplanning

- **Toevoeging bij recht op kwaliteitsvolle dienstverlening (art. 5)**
 - Voorheen al: dienstverlening die beantwoordt aan behoeften patiënt + eerbiediging van menselijke waardigheid en zelfbeschikking
 - Toevoeging: rekening houden met doelstellingen en waarden patiënt + *“In voorkomend geval organiseert de gezondheidszorgbeoefenaar daartoe de vroegtijdige zorgplanning”*
 - Op vraag van patiënt of indien zorgverlener pertinent acht i.f.v. situatie patiënt
 - Doel is opzetten proces van zorgplanning, zonder enig afdwingbaar rechtsgevolg
- **Toevoeging bij recht op toevoeging documenten aan patiëntendossier (art. 9, §1, lid 2)**
 - Documenten toevoegen, i.h.b. wat betreft de waarden, levensdoelen en voorkeuren van actuele en toekomstige zorg en voorafgaande wilsverklaringen van de patiënt

Meer aandacht voor voorafgaande zorgplanning

- **Toevoeging van positieve wilsverklaring, naast negatieve wilsverklaring (art. 8/2)**
 - Wijziging/verruiming m.o.o. patiëntgerichte, doelgerichte zorg
 - Recht van patiënt om zijn wilsuiting over een welomschreven tussenkomst voor een moment waarop hij niet in staat is zijn rechten als patiënt uit te oefenen, op te nemen in een voorafgaande wilsverklaring
 - Juridische waarde
 - Negatieve wilsverklaring: eerbiedigen
 - Positieve wilsverklaring: rekening mee houden (evt. voorrang diagnostische en therapeutische vrijheid o.b.v. art. 4 Kwaliteitswet; gegronde redenen opgeven voor afwijking)
 - Vertrouwenspersoon (geïnspireerd op Euthanasiewet) en vertegenwoordiger kunnen GZB op hoogte brengen van wilsverklaring (mits kennis)
 - Evt. in toekomst regels (elektronisch) opstellen wilsverklaring + wijze/voorwaarden kennisname GZB

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

Besluit

Besluit

- Veel wijzigingen in WPR
- Grotendeels herschikkingen (bv. opdeling artikel *informed consent*) en expliciteringen (bv. aanpassingen artikel toestemmingsinformatie en toevoeging documenten patiëntendossier)
- Sommige wijzigingen zijn zeer goed en meer dan een explicitering (bv. pleegouders en escapeclausule)
- Maar ook gemiste kansen (bv. financiële informatie, cascadereregeling en conflictregeling)
- Discussies en verwarring zullen blijven bestaan (bv. financiële informatie en vertrouwenspersoon/vertegenwoordiger)

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Rechten

De impact van de gewijzigde Wet Patiëntenrechten op beslissingen door en voor de patiënt

Christophe Lemmens

Gastprofessor UAntwerpen - AHLEC

Advocaat-partner Dewallens & partners

christophe.lemmens@uantwerpen.be